

Handlingsplan Rovvilt

Hovedmål

Sikre og styrke beiteretten i utmark over hele landet og redusere tap av sau og lam til rovvilt.

Delmål

Gjennomføre en juridisk vurdering av beiteretten i utmark

Redusere tapet til rovvilt

Forbedre dagens erstatningsmodell

Medvirke til at rovviltpolitikken blir gjennomført

Utvikle en media- og politikerstrategi

Bygge en tilgjengelig kompetansebank

Gjennomføre og evaluere Handlingsplanen

Delmål 1

Gjennomføre en juridisk vurdering av beiteretten i utmark

Målsetting

Klargjøre og dokumentere hvor sterkt beiteretten står opp mot annet lovverk i forvaltningen.

Spesielle utfordringer

Beiterettshavere opplever pålegg om beitenekt fra forvaltningen og mister muligheten til å slippe dyr på utmarksbeite for en kortere eller lengre periode. Årsaken er store dokumenterte tap av beitedyr til rovilt eller vedvarende stor risiko for tap. Den opprinnelige drifta kan ikke opprettholdes dersom skadedyr ikke tas ut, og saueeierne presses til «salg av beiteretten» gjennom tilbud om roviltgjerder eller forsinket slipp og tidlig sankning.

Strategier og tiltak

- Samarbeid med advokatfirma.
- Følge opp nye saker hvor beiteretten i utmark utfordres.
- Få juridisk vurdering av mulighetene i rettssystemet.
- Være med å klargjøre saksgangen ved bruk av rettsapparatet.
- Følge opp og styrke nødvergeretten ved angrep mot husdyr.
- Avklare roller og myndighet i forvaltningen av dyrevelferdsloven.
- Opplyse om mulighetene for pengestøtte til advokat og rettsaker.
- Øke summen i forsikringen til advokatbistand.
- Samarbeid med andre aktører.

Konkretisering og ansvar

NSG sentralt	Fylkeslag	Lokallag
<ul style="list-style-type: none"> - Avklare bestilling av oppdrag med advokatfirma - Finne fram til aktuelle saker og områder med vedtak om redusert utmarksbeiting. - Synliggjøre styrkeforholdet mellom beiteretten og annet lovverk i media og egen organisasjon. - Informere om nye endringer i nødvergeretten. - Hjelp kontaktperson i fylkeslag.	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til økt informasjon om beiteretten. - Få beiteretten på dagsorden i Rovilt-nemndene. - Nye handlingsplaner – landbruk - Bidra til at det utarbeides beitebruks- og beredskapsplaner i kommunene - Lage oversikt over områder med uomtvistelige beiteretter. - Ha ansvarlig kontaktperson innen Utmark	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til økt informasjon om beiteretten. - Utarbeide beitebruks- og beredskapsplaner som tas inn i det kommunale planverket. - Ha en kontaktperson på rovilt

Delmål 2

Redusere tapet til rovvilt

Målsetting

Tapet av beitedyr til rovvilt skal reduseres på kort og lang sikt med økt uttak av skadevolder.

Spesielle utfordringer

Tapet av beitedyr til rovvilt har økt over hele landet og er uakseptabelt høyt. Vi ligger over bestandsmålet på flere rovviltarter. Mange har så store rovvilttap at de ikke kan leve med det lenger og faren for at de slutter med sau er overhengende. Statistikken viser at kvoter for skadefelling og lisensfelling ikke fylles. Restkvoter blir ikke tatt ut. Ingen aktiv forvaltning av ørnebestanden.

Strategier og tiltak

- Redusere rovviltbestandene til ned på bestandsmålene.
- Bidra til profesjonalisering av fellingslag.
- Effektivisere uttaket av skadevolder.
- Kreve at restkvoter tas ut.
- Kreve at bestandsmålene i sonene er på politisk bestemt nivå.
- Påvirke Rovviltnemndene til å øke jaktkvotene.
- Kreve at alle rovdyr tas ut i beiteprioritert sone (grønn sone) tas ut.
- Kreve at alt fredet rovvilt i inngjerdet utmarksareal tas ut.
- Kreve økt ansvar for aktivt uttak fra Statens Naturoppsyn (SNO).
- Sikre full godtgjøring ved skadefellingsforsøk.
- Bidra til å ta i bruk effektive skadeforebyggende tiltak.
- Bidra til å påvise rovviltskader (Kadaverhund, ekstra tilsyn).

Konkretisering og ansvar

NSG sentralt	Fylkeslag	Lokallag
<ul style="list-style-type: none"> - Hvert år innhente statistikk over taps situasjonen på utmarksbeite. - Utfordre Statens Naturoppsyn sentralt, Miljødirektoratet og Miljøverndepartementet(MD) om behovet for bestandsregulerende tiltak. - Bidra til økt informasjon om Forebyggende og Konfliktdependende tiltak (FKT) og gi eksempler på tiltak med gode resultater. 	<ul style="list-style-type: none"> - Være bindeledd mellom næring og forvaltning gjennom bedre dialog med Fylkesmannen (FM)/Rovviltnemnda Mattilsynet (MT) og SNO. - Gi Rovviltnemnda innspill om økte kvotestørrelser som forebyggende tiltak og foreslå effektive tiltak som kan bidra til redusert rovvilttap. - Bidra til reetablering av Beiteutvalg i fylkene. - Ha egne folk til kontaktpersoner innen utmark. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gjennomføre møter med fokus på FKT og rovviltberedskap. - Etablere lokale beiteutvalg og beredskapsplaner. - Rangere FKT tiltak etter effektivitet i beiteområdet. - Ha egne folk til kontaktpersoner innen utmark.

Delmål 3

Forbedre dagens erstatningsmodell

Målsetting

Beholde retten til erstatning for tap av husdyr på beite etter gjeldende erstatningsordning og arbeide for mest mulig lik saksbehandling i fylkene.

Spesielle utfordringer

Dagens modell krever dokumentasjon av kadaver for å dekke alt tap ned til normaltap. Øvrige kostnader dekkes i liten grad i dagens modell.

Strategier og tiltak

- Synliggjøre konsekvenser av de ulike erstatningene.
- Sikre oppdatert erstatning for ulike tap og følgekostnader.
- Bidra til tiltak som forbedrer skadedokumentasjon.
- Bidra til å senke dokumentasjonskravet og snu bevisbyrden overfor forvaltningen.
- Medvirke til krav om dokumentert kompetanse i forvaltningsvedtak.
- Sørge for veiledning ved avkortning av erstatning.
- Velge ut et prøvefylke hvor bevisbyrden legges til forvaltningen for å påvirke holdninger til tapsårsaker i forvaltning og forskning.

Konkretisering og ansvar

NSG sentralt	Fylkeslag	Lokallag
<ul style="list-style-type: none"> - Beskrive uheldige konsekvenser av dagens modell. - Øke trykket mot myndigheter for å forbedre dagens erstatningsmodell. - Klargjøre krav og ansvar til skadedokumentasjon.	<ul style="list-style-type: none"> - Ha dialog med Rovviltnemda om tap av beitedyr, rovviltobservasjoner og dokumenterte tap i forkant av erstatningsoppgjøret. - Bistå lokallagene i informasjonsarbeid for å styrke skadedokumentasjon. - Ha en fylkeskontakt på utmark og rovvilt.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppfordre medlemmene til å melde fra om alle skadetilfeller til SNO. - Vurdere mulige løsninger for å styrke skadedokumentasjon. - Ha en lokal kontakt på utmark og rovvilt.

Delmål 4

Medvirke til at vedtatt rovviltpolitikk blir oppfulgt

Målsetting

Synliggjøre styrker og svakheter ved dagens rovviltpolitikk og gjennom dette sørge for at stortingets rovviltforlik etterleves av statlige forvaltningsorgan slik at rovviltet kan forvaltes på en bedre og mer forutsigbar måte.

Spesielle utfordringer

Beitenæringen er den tapende part under dagens forvaltningsregime. Lidelsene er i mange tilfeller så store for dyr og mennesker, at de ikke er til å leve med. Intensjonene om beitebruk i rovviltforliket må framheves, og forvaltning i samsvar med bestandsmålene vedtatt av Stortinget må gjennomføres. Det er ingen aktiv forvaltning av ørnebestanden. Rovviltbestandene er blitt for store og har kommet ut av kontroll. Det er ikke samsvar mellom de minimumstallene som forvaltningen oppgir og det reelle antallet. Lokalbefolkningen opplever at de ikke blir hørt om sine observasjoner av rovvilt.

Strategier og tiltak

- Påvise uheldige konsekvenser ved dagens rovviltforvaltning.
- Følge opp dagens rovviltpolitikk. Sikre at småfenæringa har en rolle i utforminga av en eventuell endret rovviltpolitikk og aktiv forvaltning av ørn.
- Se på nabolands forvaltning av felles rovviltstammer.
- Styrke bestandsregistreringen og forbedre bestandsrapporteringen.
- Forvalte rovviltet etter bestandsmålene.
- Utnytte potensialet i bruken av nye registreringsmetoder.
- Kreve at bestandsmålet for bjørn endres fra antall ungekull til antall individer.
- Bidra til økt forvaltningsmerking, spesielt for ulv.
- Bidra til forvaltningsmerking av de utvalgte binnene (slik at alle andre individ kan være aktuelle for uttak).

Konkretisering og ansvar

NSG sentralt	Fylkeslag	Lokallag
<ul style="list-style-type: none"> - Påvirke politisk til oppfølging av vedtak. - Foreta en grundig gjennomgang av norsk og ny svensk rovviltpolitikk og legge føringer for ny norsk rovviltpolitikk - Arrangere møte med SNO om tiltak for å styrke bestandsregistreringen mm. - Utforme brevmal til fylkeslagene om som kan benyttes i fylker der tilliten til SNO må forbedres (skadedokumentasjon, bestandsregistrering mm.)	<ul style="list-style-type: none"> - Gi innspill til ny rovviltpolitikk. - Ta i bruk brevmal fra NSG sentralt og avtale møte m/SNO (fylkesmannen, Mattilsynet m fl.) om aktuelle utfordringer. - Hvordan løse utfordringen med sporing i snøfattige områder. Egne utmark- og rovviltansvarlige	<ul style="list-style-type: none"> - Gi innspill til ny rovviltpolitikk. - Oppfordre til at alle rovvilt- og sporobservasjoner meldes til SNO. - Gå indeksslinjer og delta i lokale sporingsaksjoner.

Delmål 5

Utvikle en media - og politikerstrategi

Målsetting

Informere om betydningen av beitenæringen i landet til media og politikere.

Spesielle utfordringer

Roviltforvaltningen er konfliktfylt og skaper store motsetninger og debatter i media og i samfunnet ellers. Strategiene i handlingsplanen må synliggjøres i riksdekkende media og ved politisk påvirkning. Eterspørre oppfølging av Stortingets rovviltforlik.

Strategier og tiltak

- Utarbeide pressemeldinger om handlingsplanen mm.
- Synliggjøre fordeler ved utmarksbeiting.
- Synliggjøre konsekvenser der beiting har opphørt.
- Arbeide aktivt mot rovviltnemndene og politikerne.
- Påvirke til at rovviltforvaltning settes på den politiske agenda.
- Skaffe alliansepartnere (reiselivsbransjen, reindriftsnæringen, næringsorganisasjonene mm.).
- Vise til konsekvenser av våre nabolands rovviltpolitikk.
- Synliggjøre konsekvenser ved bruk av rovviltbeskyttende gjerder på utmarksbeite.
- Klargjøre at forvaltningen har hovedansvar for gjennomføring av rovviltpolitikken.

Konkretisering og ansvar

NSG sentralt	Fylkeslag	Lokallag
- Bruke alliansepartnerne aktivt ved utarbeidelse av pressemeldinger om betydningen av beitenæringen.	- Bruke region- og lokalaviser aktivt for å formidle hvorfor utmarksbeiting er så viktig. - Stille opp på møte i Rovviltnemnda. - Egne utmark- og rovviltansvarlige	- Bruke region- og lokalaviser aktivt for å formidle hvorfor utmarksbeiting er så viktig.

Delmål 6

Bygge en tilgjengelig kompetansebank

Målsetting

Opparbeide og presentere lett tilgjengelig stoff med informasjon om og forslag til tiltak ved rovviltutfordringer på NSGs nettsider.

Spesielle utfordringer

Det finnes i dag mye og spredt kompetanse om rovvilt og rovviltforvaltning. Det kan være til stor hjelp for beitenæringen om aktuelt stoff kan organiseres og samles på egne nettsider. Det er vanskelig å finne og finansiere advokathjelp.

Strategier og tiltak

- Organisere og samle aktuelt stoff.
- Involvere samarbeidspartnere og lenke til andre nyttige nettsider.
- Avklare ansvar for oppdatering og redigering.
- Klargjøre og informere om muligheter til å søke FKT-midler.
- Oppdatere NSGs folder om rovviltskader på husdyr (skadedokumentasjon).
- Synliggjøre roller og ansvar i rovviltforvaltningen (kartoversikt).
- Utvikle maler for søknad og anke om skadefelling.
- Utarbeide ferdige maler for påklaging av vedtak.
- Egne folk i fylkeslaga som NSG (utmarksrådet) skolerer.
- Jobbe for en avtale med advokatfirma.

Konkretisering og ansvar

NSG sentralt	Fylkeslag	Lokallag
<ul style="list-style-type: none"> - Utarbeide en struktur som gjør det enkelt å finne fram. - Sekretariatet i NSG får ansvar for oppdatering og redigering.	<ul style="list-style-type: none"> - Gi innspill til aktuelt fagstoff. - oppnevnte folk med ansvar for rovvilt.	<ul style="list-style-type: none"> - Gi innspill til aktuelt fagstoff.

Delmål 7

Gjennomføre og evaluere Handlingsplanen

Målsetting

Strategier og tiltak i Handlingsplanen skal gjennomføres som planlagt og kontinuerlig evalueres i møtene i Utmarksrådet og i representantskapsmøtene.

Spesielle utfordringer

For å lykkes med Handlingsplanen, må denne følges opp og revideres jevnlig. Dette skyldes et behov for å forbedre dagens feilslåtte rovviltforvaltning og et stadig økende konfliktnivå. Det er derfor viktig at hele næringen tar ansvar og står på for å nå målsettingene.

Strategier og tiltak

- Bruke Handlingsplanen som et viktig satsingsområde blant medlemmene.
- Foreslå aktuelle tiltak for ulike nivå i organisasjonen.
- Avklare hovedansvar for oppfølging.
- Opprette en milepælplan som styringsverktøy og som følger planen.
- Planlegge og avsette god tid til evaluering.

Konkretisering og ansvar

NSG sentralt	Fylkeslag	Lokallag
<ul style="list-style-type: none"> - Gi Utmarksrådet ansvar for oppfølging og evaluering av Handlingsplanen. - Bruke milepælplanen og kvittere ut resultater. - Om nødvendig justere strategier og tiltak underveis. -Få handlingsplanen ut i hele organisasjonen også til beitelag	<ul style="list-style-type: none"> - Følge opp strategiene på fylkesnivå, i samarbeid med ansvarlig fra fylket.	<ul style="list-style-type: none"> - Følge opp strategiene på lokallagsnivå.